МЕҲНАТНИНГ АКСИОЛОГИК ХУСУСИЯТИ ВА ҲОЗИРГИ ШАРОИТДА ЁШЛАР ИҚТИСОДИЙ ФАОЛЛИГИНИ ОШИРИШДАГИ АҲАМИЯТИ

Шуҳратжон Отабеков
Тошкент иқтисодиёт ва педагогика университети "Иқтисодиёт "кафедраси доценти, иқтисод фанлари номзоди.
DOI : 10.67620/TIPUjournal.330015

ANNOTATSIYA

Мақолада меҳнатнинг ижтимоий-фалсафий ва аксиологик моҳияти, унинг инсон ҳаётидаги қадрият сифатидаги ўрни ҳамда замонавий шароитда ёшларнинг иқтисодий фаоллигини оширишдаги аҳамияти таҳлил қилинган. Меҳнатнинг фақат моддий эҳтиёжларни қондириш воситаси эмас, балки шахснинг ўзлигини намоён этиши, ижтимоий масъулиятини шакллантириши, жамиятдаги мавқеини белгилаши ва ҳаёт мазмунини англашига таъсир кўрсатувчи муҳим аксиологик омил эканлиги асосланган. Замонавий рақамли иқтисодиёт, меҳнат бозори трансформацияси, тадбиркорлик ва ўзини ўзи банд қилиш имкониятларининг кенгайиши шароитида ёшларнинг меҳнатга муносабатида юз бераётган ўзгаришлар ижтимоий-фалсафий нуқтаи назардан ёритилган. Меҳнат қадриятларининг шаклланиши билан ёшларнинг касбий мотивацияси, иқтисодий мустақиллиги, ташаббускорлиги ва ижтимоий масъулияти ўртасидаги ўзаро боғлиқлик очиб берилган. Шунингдек, Ўзбекистонда ёшлар бандлигини таъминлашга қаратилган давлат сиёсати, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ва касбий тайёргарлик механизмларининг аксиологик

КАЛИТ СЎЗЛАР

меҳнат, қадрият, аксиология, меҳнат қадрияти, ёшлар, иқтисодий фаоллик, меҳнат бозори, касбий мотивация, тадбиркорлик, бандлик, рақамли иқтисодиёт, ижтимоий масъулият.

аҳамияти таҳлил қилинган. Мақолада ёшлар иқтисодий фаоллигини оширишда меҳнат қадриятини таълим, оила, маҳалла ва меҳнат жамоаси институтлари орқали шакллантириш бўйича илмий-амалий таклифлар ишлаб чиқилган.

ANNOTATSIYA

В статье анализируются социально-философская и аксиологическая сущность труда, его значение как ценности в жизни человека и роль в повышении экономической активности молодежи в современных условиях. Обосновывается, что труд является не только средством удовлетворения материальных потребностей, но и важным аксиологическим фактором самореализации личности, формирования социальной ответственности, определения социального статуса и осмысления смысла жизни. Раскрываются изменения в отношении молодежи к труду в условиях трансформации рынка труда, цифровой экономики, развития предпринимательства и расширения возможностей самозанятости. Рассматривается взаимосвязь трудовых ценностей с профессиональной мотивацией, экономической самостоятельностью, инициативностью и социальной ответственностью молодежи. Анализируется аксиологическое значение государственной политики Узбекистана по обеспечению занятости молодежи, развитию предпринимательства и профессиональной подготовки. Разработаны научно-практические рекомендации по формированию ценности труда среди молодежи посредством образования, семьи, махалли и трудовых коллективов.

КАЛИТ СЎЗЛАР

труд, ценность, аксиология, трудовые ценности, молодежь, экономическая активность, рынок труда, профессиональная мотивация, предпринимательство, занятость, цифровая экономика, социальная ответственность.

ABSTRACT

The article analyzes the socio-philosophical and axiological essence of labor, its role as a value in human life, and its importance in increasing youth economic activity under contemporary conditions. It is substantiated that labor is not merely a means of satisfying material needs, but also an important axiological factor contributing to self-realization, social responsibility, social status and the understanding of the meaning of life. The study examines transformations in young people's attitudes toward labor in the context of labor-market changes, digitalization, entrepreneurship and expanding opportunities for self-employment. Particular attention is paid to the relationship between labor values and professional motivation, economic independence, initiative and social responsibility among young people. The axiological significance of Uzbekistan's youth employment policy, entrepreneurial support and vocational training mechanisms is also considered. The article proposes scientific and practical recommendations for strengthening the value of labor among young people through education, family, mahalla and labor organizations.

KEY WORDS

labor, value, axiology, labor values, youth, economic activity, labor market, professional motivation, entrepreneurship, employment, digital economy, social responsibility.

КИРИШ

Меҳнат инсоният тараққиётининг энг қадимий ва универсал ижтимоий феноменларидан бири ҳисобланади. Инсоннинг табиатни ўзгартириши, моддий ва маънавий бойликлар яратиши, ўз қобилиятларини намоён қилиши, жамиятда муайян мавқега эга бўлиши ва ижтимоий муносабатларга киришиши бевосита меҳнат фаолияти билан боғлиқ. Шу маънода меҳнатни фақат иқтисодий категория сифатида эмас, балки инсоннинг мавжудлиги ва ижтимоийлашувини таъминловчи муҳим қадрият сифатида ўрганиш зарурати пайдо бўлади.

Айниқса, замонавий жамиятда меҳнатнинг мазмуни ва шакллари жиддий трансформацияга учрамоқда. Рақамли технологияларнинг жадал ривожланиши, масофавий меҳнат, фриланс, платформавий бандлик, стартаплар, инновацион тадбиркорлик ва ўзини ўзи банд қилиш имкониятларининг кенгайиши ёшларнинг меҳнатга муносабатида янги тенденцияларни юзага келтирмоқда. Бундай шароитда ёш инсон учун меҳнатнинг қадри фақат иш ҳақи билан белгиланмай, балки касбий ўсиш, ижодкорлик, эркинлик, ўзини намоён қилиш, ижтимоий эътироф ва шахсий тараққиёт билан ҳам боғланмоқда.

Мазкур масаланинг Ўзбекистон учун аҳамияти янада юқори. Чунки ёшлар жамиятнинг демографик, интеллектуал ва иқтисодий салоҳиятини белгилайдиган муҳим ижтимоий қатлам ҳисобланади. Ўзбекистонда ёшлар сиёсати, уларнинг бандлиги, тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш ва ижтимоий фаоллигини ошириш давлат сиёсатининг муҳим йўналишларидан бири сифатида белгиланган. Амалдаги норматив-ҳуқуқий базага «Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида»ги Қонун, ёшлар тадбиркорлиги ва бандлигини қўллаб-қувватлашга қаратилган Президент фармон ва қарорлари киради.

2026 йилда «Ёшлар бандлиги дастурлари» доирасида 512 877 нафар ёшнинг бандлигини таъминлаш режалаштирилгани ҳам мазкур масаланинг давлат ва жамият тараққиёти учун стратегик аҳамиятга эга эканини кўрсатади. Дастурда битирувчиларни ишга жойлаштириш, касб-ҳунар ва тадбиркорликка ўқитиш, кредит ва субсидиялар ажратиш, ўзини ўзи банд қилиш ҳамда тадбиркорликни ривожлантириш каби механизмлар назарда тутилган.

Бироқ ёшларни иқтисодий фаолликка жалб қилишни фақат моддий рағбатлар ёки иш ўринлари яратиш билан чеклаш етарли эмас. Бу жараённинг маънавий-аксиологик асосларини ҳам мустаҳкамлаш зарур. Чунки инсонда меҳнатга ижобий муносабат, меҳнатсеварлик, масъулият, ҳалоллик, касбга садоқат, ташаббускорлик каби қадриятлар шаклланмаган бўлса, иқтисодий имкониятларнинг ўзи кутилган натижани бермаслиги мумкин.

Шу нуқтаи назардан, меҳнатнинг аксиологик хусусиятларини тадқиқ этиш ва уни ёшлар иқтисодий фаоллигини оширишнинг муҳим ижтимоий-фалсафий шарти сифатида асослаш долзарб илмий муаммолардан биридир.

АДАБИЁТЛАР ТАҲЛИЛИ

Меҳнатнинг қадрият сифатидаги моҳияти фалсафа, социология, иқтисодиёт, психология ва аксиология фанларининг кесишув нуқтасида тадқиқ этилади. Фалсафа тарихида меҳнатнинг инсон ва жамият ҳаётидаги ўрни масаласи қадимги даврдан бошлаб турли шаклларда муҳокама қилинган.

Аристотель инсон фаолиятини унинг мақсад ва эзгуликка интилиши билан боғлаган бўлса, кейинги даврларда меҳнат инсоннинг табиат ва жамият билан муносабатларини ўзгартирувчи фаолият сифатида талқин қилинди. Гегель меҳнатни инсоннинг ўзини англаши ва ташқи оламни ўзгартириш жараёни билан боғлайди. К. Маркс концепциясида эса меҳнат инсоннинг ижтимоий моҳиятини ифодаловчи, унинг табиат ва жамият билан муносабатини белгилайдиган фундаментал жараён сифатида таҳлил қилинган.

М. Вебер меҳнатга муносабатни муайян ижтимоий-ахлоқий қадриятлар тизими билан боғлаб, меҳнатсеварлик, тежамкорлик, масъулият ва интизом каби хислатларни иқтисодий хулқ-атворнинг муҳим омиллари сифатида талқин қилган.

Замонавий тадқиқотларда эса меҳнатнинг қадрият хусусияти «work values» — меҳнат қадриятлари тушунчаси орқали кенг ўрганилмоқда. Унда моддий манфаат, касбий мустақиллик, ижтимоий мақом, хавфсизлик, ижодкорлик, ўзини намоён қилиш, иш ва шахсий ҳаёт мувозанати каби омиллар алоҳида аҳамият касб этади.

Ўзбекистонлик тадқиқотчиларнинг меҳнат, бандлик, ёшлар сиёсати, инсон капитали ва ижтимоий фаолликка бағишланган ишларида ҳам меҳнат муносабатларининг иқтисодий ва ижтимоий жиҳатлари ёритилган. Сўнгги тадқиқотларда рақамли иқтисодиёт шароитида ёшлар бандлиги ва муносиб меҳнатнинг концептуал асослари ҳам таҳлил қилинмоқда.

Шу билан бирга, мавжуд тадқиқотларда меҳнат қадрияти ва ёшларнинг иқтисодий фаоллиги ўртасидаги боғлиқликни махсус аксиологик-ижтимоий-фалсафий нуқтаи назардан тадқиқ этишга эҳтиёж сақланиб қолмоқда. Мазкур мақоланинг илмий йўналиши ана шу эҳтиёждан келиб чиқади.

Тадқиқотнинг **методологик асосини** аксиологик, ижтимоий-фалсафий, тизимли, қиёсий ва институционал ёндашувлар ташкил этади. Аксиологик ёндашув орқали меҳнатнинг инсон ҳаётидаги моддий ва маънавий қадрият сифатидаги хусусиятлари аниқланади. Тизимли ёндашув меҳнат қадриятлари, таълим, оила, меҳнат бозори, давлат сиёсати ва ёшларнинг иқтисодий фаоллиги ўртасидаги ўзаро алоқаларни яхлит тизим сифатида ўрганиш имконини беради. Қиёсий ёндашув ёрдамида анъанавий ва замонавий меҳнат қадриятлари ўртасидаги фарқлар таҳлил қилинади. Институционал ёндашув эса оила, таълим муассасаси, маҳалла, иш берувчи ва давлат институтларининг меҳнат қадриятларини шакллантиришдаги ролини очиб беришга хизмат қилади.

НАТИЖАЛАР ВА МУҲОКАМА

Аксиология нуқтаи назаридан меҳнатни инсон ҳаётидаги муҳим қадриятлардан бири сифатида баҳолаш мумкин. Чунки меҳнат инсоннинг фақат иқтисодий эҳтиёжларини қондириб қолмай, унинг ижтимоий ва маънавий эҳтиёжларини ҳам таъминлайди.

Меҳнатнинг аксиологик хусусиятини шартли равишда бир нечта йўналишга ажратиш мумкин:

Биринчиси, меҳнатнинг иқтисодий қадрияти. Меҳнат инсонга даромад олиш, моддий эҳтиёжларини қондириш, иқтисодий мустақилликка эришиш имконини беради. **Иккинчиси, меҳнатнинг ижтимоий қадрияти.** Меҳнат орқали инсон жамиятда муайян ижтимоий мавқега эга бўлади, бошқалар билан ҳамкорлик қилади ва ижтимоий муносабатларнинг фаол иштирокчисига айланади. **Учинчиси, меҳнатнинг маънавий қадрияти.** Ҳалол меҳнат, касбга садоқат, масъулият ва меҳнатсеварлик шахс маънавиятини бойитади. **Тўртинчиси, меҳнатнинг шахсий-ривожлантирувчи хусусияти.** Меҳнат жараёнида инсон билим, кўникма ва тажрибасини ривожлантиради, ўз қобилиятларини синовдан ўтказади ва ўзини намоён қилади. **Бешинчиси, меҳнатнинг ижодий хусусияти.** Замонавий меҳнат жараёни инсондан фақат жисмоний куч эмас, балки билим, тафаккур, ташаббус ва инновацион ёндашувни талаб қилмоқда.

Шундай қилиб, меҳнатнинг аксиологик моҳиятини «меҳнат → даромад» формуласи билан чеклаб бўлмайди. Унинг мазмунини «меҳнат → даромад → ижтимоий мавқе → ўзини намоён қилиш → шахсий ривожланиш → ижтимоий масъулият» каби кенгроқ тизимда кўриш мақсадга мувофиқ.

Ёшларнинг меҳнатга муносабатидаги трансформация

Бугунги ёшларнинг меҳнатга муносабати аввалги авлодларникидан сезиларли даражада фарқ қилмоқда. Илгариги меҳнат маданиятида барқарор иш жойи, касбга узоқ муддат садоқат, меҳнат стажи ва жамоадаги мавқе катта аҳамият касб этган бўлса, замонавий ёшлар учун касбий эркинлик, юқори даромад, шахсий ривожланиш, мобиллик ва иш-жойни ўз хоҳишига кўра танлаш имконияти муҳим аҳамиятга эга.

Бу ўзгаришни меҳнат қадриятларининг инқирози сифатида эмас, балки уларнинг трансформацияси сифатида баҳолаш лозим. Масалан, замонавий ёш учун «яхши иш» тушунчаси қуйидаги омилларни қамраб олиши мумкин:

- муносиб иш ҳақи;
- касбий ўсиш имконияти;
- иш вақтининг мослашувчанлиги;
- ижодий эркинлик;

- технологик муҳит;
- ижтимоий ҳимоя;
- шахсий ҳаёт ва меҳнат мувозанати;
- ўз бизнесини ташкил қилиш имконияти;
- меҳнат натижасининг ижтимоий аҳамияти.

Демак, замонавий ёшларни меҳнатга жалб этишда фақат «ишлаш керак» деган талабнинг ўзи етарли эмас. Ёш инсон меҳнатнинг шахсий ва ижтимоий маъносини англаши керак.

Ёшларнинг иқтисодий фаоллиги деганда уларнинг ишлаш, касб эгаллаш, тадбиркорлик қилиш, инновацион фаолият билан шуғулланиш, даромад яратиш ва иқтисодий қарорларда иштирок этиш қобилияти ва интилишларини тушуниш мумкин.

Бу жараёнда меҳнат қадрияти муҳим ички мотивацион омил вазифасини бажаради. Меҳнатни қадрлайдиган ёш:

1. билим ва касб эгаллашга интилади;
2. меҳнат бозори талабларини ўрганади;
3. ўз малакасини мунтазам оширишга ҳаракат қилади;
4. тадбиркорлик ташаббусини ривожлантиради;
5. даромадни фақат истеъмол эмас, балки ривожланиш воситаси сифатида қабул қилади;
6. ижтимоий масъулиятни ҳис қилади;
7. ўз меҳнати натижасини жамият тараққиёти билан боғлайди.

Шунинг учун меҳнат қадриятини ёшларнинг иқтисодий фаоллигини шакллантирувчи **ички аксиологик ресурс** сифатида баҳолаш мумкин.

Анъанавий ва замонавий меҳнат қадриятларининг уйғунлиги

Ўзбек жамиятида меҳнатга муносабат азалдан меҳнатсеварлик, ҳунар ўрганиш, ҳалол ризқ топиш, оила таъминоти, катталар тажрибасини давом эттириш каби қадриятларга асосланган. «Ҳунарли киши хор бўлмас», «Меҳнат қилган элда азиз» каби халқ мақолларида ҳам меҳнатнинг иқтисодий эмас, балки ахлоқий ва ижтимоий қадрияти ифодаланган. Замонавий шароитда ушбу анъанавий қадриятларни янги мазмун билан бойитиш зарур. Масалан: **анъанавий меҳнатсеварлик + замонавий касбий компетенция; ҳалол меҳнат + инновацион тадбиркорлик; устоз-шогирд анъанаси + рақамли таълим; оила учун меҳнат + шахсий касбий ривожланиш; жамоавий масъулият + индивидуал ташаббус.** Бу уйғунлик ёшларнинг иқтисодий фаоллигини оширишда муҳим аксиологик асос бўла олади.

Рақамли иқтисодиёт ва меҳнат қадриятларининг янги шакллари

Рақамли иқтисодиёт меҳнатнинг мазмунини ҳам ўзгартирмоқда. Айрим касблар йўқолиб, янги касблар пайдо бўлмоқда. Масофадан ишлаш, фриланс, электрон тижорат, рақамли хизматлар, IT ва креатив индустриялар ёшларга янги иқтисодий имкониятлар яратмоқда. Бундай шароитда меҳнат қадриятининг мазмуни ҳам кенгаймоқда. Ёшлар учун «меҳнат» тушунчаси энди муайян корхона ёки ташкилотда ишлаш билан чекланмайди.

Шахс ўз уйидан туриб хорижий компания учун хизмат кўрсатиши, рақамли маҳсулот яратиши, онлайн таълим бериши ёки электрон савдо билан шуғулланиши мумкин. Бу эса иқтисодий фаолликнинг янги шаклларини юзага келтиради. Бироқ рақамли меҳнатнинг ижобий имкониятлари билан бир қаторда, масъулиятсизлик, тез бойиш истаги, меҳнатсиз даромадга интилиш, виртуал муҳитдаги сохта муваффақият моделлари каби хавфлар ҳам мавжуд. Шу сабабли ёшларга рақамли кўникмалар бериш билан бир қаторда, меҳнатнинг ахлоқий ва аксиологик асосларини ҳам ўргатиш зарур.

Давлат сиёсати ва ёшлар меҳнат қадриятлари

Ўзбекистонда ёшларнинг бандлиги ва тадбиркорлигини қўллаб-қувватлашга қаратилган давлат сиёсати тобора институционаллашиб бормоқда. Расмий маълумотларга кўра, 2026 йилги дастур доирасида ёшларни ишга жойлаштириш, касб-ҳунар ва тадбиркорликка ўқитиш, кредит ва субсидиялар ажратиш, ўзини ўзи банд қилиш ҳамда хорижда ташкилий тарзда ишга жойлаштириш каби йўналишлар белгиланган.

Бу механизмларнинг иқтисодий самараси билан бир қаторда, аксиологик аҳамияти ҳам мавжуд. Яъни давлат ёшларга «сенинг меҳнатинг жамият учун керак» деган ижтимоий сигнални беради. Шу маънода бандлик сиёсати фақат иш ўринлари яратиш сиёсати эмас, балки ёшларнинг ижтимоий мақоми, ўз кучига ишончи ва меҳнатга муносабатини шакллантириш сиёсати ҳамдир.

Ёшлар иқтисодий фаоллигини оширишнинг аксиологик механизми

Тадқиқот натижалари асосида ёшларнинг иқтисодий фаоллигини оширишнинг қуйидаги аксиологик модели таклиф этилади: **Қадрият → мотивация → компетенция → иқтисодий ташаббус → меҳнат фаоллиги → натижа → ижтимоий масъулият.**

Бу моделда дастлаб ёш инсонда меҳнатнинг қадри ҳақида ижобий тасаввур шаклланади. Ушбу қадрият ички мотивацияни юзага келтиради. Мотивация эса билим ва касбий компетенцияларни эгаллашга ундайди. Компетенция иқтисодий ташаббусни кучайтиради. Ташаббус реал меҳнат фаоллигига айланади. Натижа эса иқтисодий мустақиллик ва ижтимоий масъулиятни кучайтиради. Шундай қилиб, ёшлар иқтисодий фаоллигини

оширишнинг энг барқарор механизми ташқи мажбурлаш эмас, балки **ички қадрият ва мотивация** асосида шаклланган меҳнат фаоллигидир.

Тадқиқотнинг илмий янгилиги қуйидаги жиҳатларда намоён бўлади:

1. Меҳнатнинг аксиологик хусусияти иқтисодий фойда категориясидан кенгроқ тушунча сифатида асосланиб, унинг иқтисодий, ижтимоий, маънавий, шахсий-ривожлантирувчи ва ижодий компонентлари тизимлаштирилди.

2. Меҳнат қадрияти ёшларнинг иқтисодий фаоллигини таъминловчи ички аксиологик ресурс сифатида концептуаллаштирилди.

3. Замонавий ёшларнинг меҳнатга муносабатидаги ўзгаришлар қадриятлар инқирози эмас, балки меҳнат қадриятларининг трансформацияси сифатида баҳоланди.

4. Анъанавий меҳнатсеварлик қадриятлари билан рақамли иқтисодиёт, инновацион тадбиркорлик ва замонавий касбий компетенциялар ўртасидаги аксиологик уйғунлик ёшлар иқтисодий фаоллигининг муҳим шарти сифатида асосланди.

5. Ёшлар иқтисодий фаоллигини оширишнинг «қадрият–мотивация–компетенция–ташаббус–меҳнат фаоллиги–натижа–ижтимоий масъулият» модели таклиф этилди.

АМАЛИЙ ТАКЛИФЛАР

Ёшларнинг иқтисодий фаоллигини оширишда қуйидаги йўналишларга эътибор қаратиш мақсадга мувофиқ:

Биринчидан, таълим муассасаларида меҳнатнинг иқтисодий эмас, балки ижтимоий-фалсафий ва ахлоқий қадриятини ҳам ўргатиш.

Иккинчидан, талабаларда «касб эгаллаш» эмас, «касбий ўзликни шакллантириш» концепциясини кучайтириш.

Учинчидан, олий таълим муассасаларида «Меҳнат қадриятлари ва касбий маданият» мавзусида махсус семинар ва тренинглар ташкил этиш.

Тўртинчидан, устоз-шогирд тизимини замонавий меҳнат бозори талаблари билан уйғунлаштириш.

Бешинчидан, ёшларни тадбиркорликка ўргатиш жараёнида бизнес кўникмалари билан бирга ҳалоллик, масъулият, меҳнат интизоми ва ижтимоий масъулият каби қадриятларни шакллантириш.

Олтинчидан, оила ва маҳалла институтларидан ёшларда меҳнатсеварлик ва касбга ҳурматни шакллантиришда самарали фойдаланиш.

Еттинчидан, ёшларнинг фақат иш билан таъминланиши эмас, балки «муносиб меҳнат» билан таъминланишига эътиборни кучайтириш. Бу йўналиш рақамли иқтисодиёт шароитида айниқса муҳимдир. Замонавий

тадқиқотларда ҳам ёшлар бандлиги ва муносиб меҳнат масалалари рақамли кўникмалар билан боғлиқ ҳолда қаралмоқда.

ХУЛОСА

Меҳнат инсон ва жамият тараққиётининг иқтисодий асоси бўлиш билан бирга, муҳим ижтимоий-маънавий қадрият ҳамдир. Инсон меҳнат орқали нафақат даромад олади, балки ўз қобилиятини намоён қилади, касбий ва ижтимоий мавқеини белгилайди, ўзлигини англайди ҳамда жамият тараққиётига ҳисса қўшади.

Замонавий шароитда ёшларнинг меҳнатга муносабати трансформацияга учрамоқда. Бу жараённи салбий ҳодиса сифатида эмас, балки меҳнат қадриятларининг янги ижтимоий-иқтисодий шароитларга мослашуви сифатида баҳолаш лозим. Ёшлар учун меҳнатнинг қадри энди фақат барқарор иш жойи ва маош билан эмас, балки касбий эркинлик, ижодкорлик, шахсий ривожланиш, ижтимоий эътироф ва иқтисодий мустақиллик билан ҳам белгиланмоқда.

Тадқиқот натижалари шуни кўрсатадики, ёшларнинг иқтисодий фаоллигини оширишнинг барқарор асоси фақат ташқи иқтисодий рағбатлар эмас, балки меҳнатнинг ички қадрият сифатида англанишидир. Меҳнатни қадрлаш, меҳнат натижаси учун масъулиятни ҳис қилиш, касбий маҳоратга интилиш ва ташаббускорлик ёшларнинг иқтисодий фаоллигини кучайтирувчи муҳим омиллардир.

Ўзбекистонда ёшлар бандлигини таъминлаш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ва касбий тайёргарликни кучайтиришга қаратилган чора-тадбирлар ушбу аксиологик ёндашув билан уйғунлаштирилса, уларнинг самарадорлиги янада ортади. Расмий дастурларда 2026 йил учун ёшлар бандлигини таъминлашнинг бир неча йўналишлари, жумладан, ишга жойлаштириш, касб-ҳунарга ўқитиш, тадбиркорликка кредит бериш ва ўзини ўзи банд қилиш механизмларининг белгилангани бу йўналишнинг амалий аҳамиятини кўрсатади.

Демак, ёшлар иқтисодий фаоллигини оширишда «иш ўрни яратиш» билан бир қаторда «меҳнатга муносабатни шакллантириш» вазифаси ҳам устувор бўлиши керак. Зеро, меҳнат қадриятга айланган жамиятда иқтисодий фаоллик фақат даромад манбаи эмас, балки шахс камолоти, ижтимоий барқарорлик ва миллий тараққиётнинг муҳим омилига айланади.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. Аристотель. Никомахова этика. – М.: Эксмо, 2018.
2. Гегель Г.В.Ф. Феноменология духа. – М.: Наука, 2000.

3. Маркс К. Капитал. Т. I. – М.: Политиздат, 1988.
4. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма. – М.: Ист-Вью, 2003.
5. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. – М.: Канон, 1996.
6. Франкл В. Человек в поисках смысла. – М.: Прогресс, 1990.
7. Маслоу А. Мотивация и личность. – СПб.: Питер, 2019.
8. Гидденс Э. Социология. – М.: Эдиториал УРСС, 2005.
9. Ўзбекистон Республикасининг «Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида»ги Қонуни, ЎРҚ–406-сон, 14.09.2016.
10. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ёшларнинг тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш ва бандлигига кўмаклашиш, уларни ижтимоий ҳимоя қилиш ҳамда бўш вақтини мазмунли ташкил этишга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПФ–6208-сон Фармони, 20.04.2021.
11. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ёшларнинг бандлигига кўмаклашиш ҳамда уларни доимий иш билан таъминлашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПФ–61-сон Фармони, 26.04.2023.
12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон–2030» стратегияси тўғрисида»ги ПФ–158-сон Фармони, 11.09.2023.
13. Ўзбекистон Республикаси Миллий статистика қўмитаси. Ёшлар сиёсатига оид маълумотлар. – Тошкент, 2026.
14. Ўзбекистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги. 2026 йилда 512 мингдан ортиқ ёшлар бандлиги таъминланади. – Тошкент, 2026.
15. Abduvokhidov A., Kamilova S. Raqamli iqtisodiyot sharoitida yoshlar bandligi va munosib mehnatning konseptual asoslari // Ilg‘or iqtisodiyot va pedagogik texnologiyalar. – 2024. – №1. – Б. 23–35.
16. Ўзбекистон Республикаси Миллий статистика қўмитаси. Меҳнат ва бандлик статистикаси. – Тошкент, 2026.
17. Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодекси. – Тошкент, 2023.
18. Ўзбекистон Республикаси Ёшлар сиёсатига оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўплами. – Тошкент, 2024.